Ledarredaktör: Uno Käärik
uno.kaarik@lakartidningen.se

Missbruka inte förskrivarkoden!

Under de senaste åren har en mängd frågor om behandling av personuppgifter inom sjukvården varit föremål för granskning. En bärande tanke har varit att vården så effektivt som möjligt ska få ta tillvara den moderna informationsteknikens fördelar, utan att kliva över de gränser som måste finnas för bl a personlig integritet.

Illustration: Annika Huett

Arbetet har huvudsakligen bedrivits inom den s k Patientdatautredningen, som förra året avgav sitt huvudbetänkande. I somras lämnade utredningen ett avslutande delbetänkande om vårdsektorns behandling av personuppgifter med anknytning till läkemedel.

Verksamheter som utredningen handlar om bedrivs vid Apoteket AB, landstingen, Läkemedelsverket, Socialstyrelsen m fl. Förslagen syftar, enligt utredningen, till ett effektivt resursutnyttjande och en god och likvärdig vård för patienterna.

Läkarförbundet har granskat slutbetänkandet och funnit att förslagen i stort sett är välgrundade. Men i vissa avseenden ställer sig förbundet mycket tveksamt, särskilt vad gäller förslagen kring Apoteket AB och om förskrivarkoder på samtliga recept.

Utredningen föreslår att Receptregisterlagen ändras bl a så att det klart ska framgå att Apoteket AB är personuppgiftsansvarigt för receptregistret. Detta anser Läkarförbundet vara olämpligt av flera skäl. Receptregistrets användning är ytterst en fråga av tillsynskaraktär och bör således inte hanteras av ett företag, inte ens ett statsägt sådant.

Läkarförbundet ser hellre att man överför receptregisteransvaret till någon myndighet. En annan statlig utredning har i dagarna föreslagit en omreglering av apoteksmarknaden så att även andra aktörer ska kunna bedriva detaljhandel med läkemedel till konsument. Man föreslår att ett nyinrättat statligt bolag ska ta över ansvaret för bl a receptregistret.

Utredningens tanke att alla recept ska förses med läkarens förskrivarkod är inte acceptabelt. Det skulle ge landstingen tillgång till information om förskrivning ner på individnivå. Det skulle dessutom leda till en ännu mer ökad administration och lagring av uppgifter som knappast kan komma till någon nytta.

Landstingens behov av insyn tillgodoses redan i dag genom att alla recept förses med den obligatoriska arbetsplatskoden, med möjlighet till återkoppling till verksamhetscheferna. Via sådana kontakter identifieras lätt eventuella felaktigheter eller udda förskrivningsmönster hos läkare på arbetsplatsen.

Det är enligt förbundets mening Socialstyrelsen (SoS) som ska stå för kvalitet och tillsyn av enskilda läkare. Verksamhetskontroll och uppföljning ska enligt dagens ordning göras av verksamhetschefen i enlighet med landstingens direktiv. Sammantaget ger denna modell en tillräcklig, säker och välfungerande uppföljning och kontroll.

Förskrivningen dokumenteras även i patienternas journaler, den primära källan för all information om patientens behandling. Läkemedelsförteckningen, i den mån den alls behövs, ska vara kopplad till patienterna och inte till de behandlande läkarna. Arbetet med att utveckla mer ändamålsenliga journaler, med en bra s k läkemedelsmodul, måste därför påskyndas.

Socialstyrelsen föreslås i betänkandet få ökad möjlighet för tillsyn över läkemedelsförskrivningen. Läkarförbundet tillstyrker detta förslag. För denna tillsyn har SoS nytta av förskrivarkoder, vilket i dag gäller vid förskrivning av narkotiska preparat. Förslaget innebär en utvidgning till andra läkemedel som av Läkemedelsverket klassats som särskilda läkemedel.

Förskrivarkoder kan även vara värdefulla för att göra uppföljningar under kortare projektperioder och för väl definierade ändamål, t ex för utvärdering av behandling eller ett visst läkemedel.

I övrigt bör användningen av dessa koder vara restriktiv. Av det skälet avstyrker Läkarförbundet även utredningens förslag att registrera tidigare förskrivare med hjälp av förskrivarkoder i läkemedelsförteckningen.

»Landstingens behov av insyn tillgodoses redan i dag genom att alla recept förses med den obligatoriska arbetsplatskoden ...«

UNO KÄÄRIK
ledarredaktör

Konkurrens rätt medicin för läkemedlen

»Konkurrens rätt medicin« – under den rubriken kommenterar Borås Tidning (m) Apoteksutredningens förslag:

... det är trots allt positivt för kunderna att det otidsenliga monopolet försvinner. Hittills har regeringen underlättat för dem som vill sluta röka genom att tillåta nikotintuggummin i butikshyllorna. Fler produkter kommer att ta samma väg och göra det enklare för kunderna att snabbt lindra sina symptom.

När etableringsrätten släpps fri kommer läkemedelsförsäljningen att bättre anpassas efter kundernas/patientens önskemål. Öppettiderna kommer att förbättras och tillgängligheten öka. Sannolikt kommer även priserna att pressas neråt.

Om ett år förväntas marknaden öppnas. Svenska folket har väntat länge på denna frihetsreform.

Kontaktuppgifter Sveriges läkarförbund:
www.lakarforbundet.se, E-post: info@slf.se
Telefon: 08-790 33 00, Fax: 08-20 57 18
Postadress: Box 5610, 114 86 Stockholm
Besök: Villagatan 5, Stockholm